

Onderwerp: Commentaar op de aanvraag omgevingsvergunning en bijlagen Kistos

Geachte lezer,

Het bestuur van de vereniging GasTvrij Terschelling heeft de aanvraag voor een omgevingsvergunning van Kistos nauwgezet bestudeerd en heeft er het volgende commentaar op.

De aanvraag betreft het neerzetten van een boorplatform en het doen van proefboringen nabij het vak M11- 01, 9 km ten noorden van Terschelling.

Via de gemeente in het bezit gekomen van de aanvraag en bijlagen. Het gaat om:

- De aanvraag omgevingsvergunning dd 13 december 2023 met de volgende bijlagen
- Aanmeldingsnotitie m.e.r. beoordeling
- Ecologische beoordeling
- Bureauonderzoek archeologie
- Stukken ten aanzien van het extern salderen van stikstofdepositie

Duidelijk is dat er nu geen mogelijkheid is om bijvoorbeeld een zienswijze in te dienen tegen de aanvraag. GasTvrij Terschelling heeft besloten om toch het ministerie op de hoogte stellen van haar commentaar.

Alle stukken zijn door Royal Haskoning opgesteld. Maar omdat Kistos de aanvraag heeft ingediend noem ik steeds Kistos

1. **Aanvraag omgevingsvergunning en bijlagen.**

Managementsamenvatting

Blz. vi. Er blijkt in ieder geval dat het boorplatform en de activiteiten daarop een onaanvaardbare emissie oplevert die een onaanvaardbare stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000 gebieden betekent. Dat wil Kistos oplossen door stikstofrechten op te kopen bij veehouderijen. Uit de bij de aanvraag aanwezige bijlagen wordt duidelijk dat er wel al formulieren zijn ingevuld en een overeenkomst is gesloten, maar tot concrete koop van stikstofrechten is het nog niet gekomen. Maar men verwacht dat dat voor de vergunningverlening zal gebeuren.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

GasTvrij Terschelling is van mening dat het geen pas geeft om elders in Nederland veeboeren uit te kopen of stikstofrechten op te kopen, zodat er per saldo geen verhoging is van de stikstofdepositie, terwijl de stikstofdepositie op het Natura 2000 gebied, Duinen van Terschelling en Duinen van Ameland toeneemt. Dit zijn zeer belangrijke natuurgebieden die voor de aantrekkelijkheid van in ieder geval Terschelling van zeer grote waarde zijn. Daarbij is dit greenwashing. Handelen in stikstofrechten is verschuiving van de problemen, geen oplossing.

Blz. vii Veiligheid. Risico van aanvaringen wordt voorkomen door volcontinu een stand-by boot bij het platform paraat te hebben. Die kan dan schepen waarschuwen die te dichtbij komen.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

Er wordt niets geschreven over wat er kan gebeuren als een schip door brand (bijvoorbeeld ms. Freemantle) of anderszins verdaagd en onbestuurbaar is. Ook het risico van rondrijvende containers (MSC Zoë) wordt niet genoemd. Een stand-by boot kan volgens GasTvrij Terschelling niet voorkomen dat een stuurloos schip, b.v. een groot containerschip, onder controle blijft. Bij een dergelijke zware, onbestuurbare massa moeten er zware sleepboten komen. Die moeten ook nog eens verbinding maken. Bij zware zeeegang is de kans groot dat dit niet (op tijd) lukt en het platform geraakt wordt.

Dit zijn, gelet op het recente verleden, toch reële risico's als je zo dichtbij de vaarroute wil gaan boren. Om die reden is de risicoanalyse lang niet compleet en dus ook om die reden zou de aanvraag geweigerd moeten worden.

Lekkages en morsingen.

Hier wordt erkend dat het toch wel mogelijk is, ondanks veiligheidsmaatregelen dat er spills voorkomen. Dat klopt met wat experts zeggen. Spills kunnen nooit helemaal voorkomen worden.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

Er staat niet beschreven hoe je die morsingen dan opruimt en wat voor effect die morsingen hebben op het zeeleven in zijn algemeenheid en het water ter plekke. In die zin is de aanvraag onvolledig en zou om die reden geweigerd moeten worden

Verder commentaar op de aanvraag omgevingsvergunning

Blz. 3

Omdat een omgevingsaanvraag via het OLO (Omgevingsloket Overheid) moet worden ingediend op een voorgeschreven formulier, merkt Kistos op dat ze daar lang niet alles digitaal kwijt kunnen en ze vragen of deze stukken bij de aanvraag mogen worden beschouwd.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

GasTvrij Terschelling is benieuwd wat het bevoegd gezag daarvan vindt.

Kistos schrijft verder dat de informatie in deze aanvraag een informatief karakter heeft om een gewenste en noodzakelijke flexibiliteit te behouden bij de uitvoering van de proefboring.

GasTvrij Terschelling vindt dit nogal vaag. Dan is de aanvraag dus niet te beschouwen als HET document waaruit duidelijk moet worden hoe een en ander gaat gebeuren en welke risico's er zijn. Flexibiliteit kan ook een andere uitvoering van de proefboring tot gevolg hebben. Er moet zekerheid zijn over de uitvoering van de aanvraag. Om die reden zou de aanvraag geweigerd moeten worden.

Blz. 5.

Hier wordt beschreven waarom boren nabij M11 past in het huidige beleid van de regering.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

Er wordt niet bij vermeld dat in het huidige tempo van de energietransitie dit veld niet meer nodig is.

Gesteld wordt dat, omdat het veld op zee ligt, er minder hinder voor de mensen is, dan als het veld op het land ligt. Dat mag dan zo zijn, erkend wordt wel dat dit veld dus ook hinder oplevert (daarover later meer bij zichthinder). Naar de mening van GasTvrij Terschelling is de hinder onaanvaardbaar.

Blz 7. Plotseling wordt het begrip sidetrack genoemd. Dat is een aftakking in een bestaande gas of olieput.

Commentaar GasTvrij Terschelling

Dus dat zou kunnen betekenen dat op die wijze het nabijgelegen veld TEN toch benaderd kan worden. Verder wordt daar geen klare wijn over geschonken. Dus dat vraagt om meer duidelijkheid.

Het boren.

Blz. 9

Duidelijk wordt, anders dan men op de voorlichtingspresentatie in hotel Schylge beweerde, dat er wel afgefakkeld gaat worden.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

Op de presentatie in hotel Schylge werd gesteld dat het affakkelen op een bestaand verwerkingsstation ver ten noorden van Vlieland zou gebeuren. Daartoe zou er ook een pijpleiding van het vak M11 naar een locatie boven Vlieland worden gelegd. Voor GasTvrij Terschelling was dat een plausibele oplossing. Het affakkelen zou dan veel minder zichtbaar zijn en verder weg zijn van de kwetsbare natuurgebieden op de eilanden Vlieland en Terschelling.

Blz. 10

Er wordt opgemerkt dat het mogelijk is dat er "putstimulatie" nodig kan zijn. In feite is dit fracking. Er wordt met chemische stoffen gewerkt, die ervoor moeten zorgen dat het gashoudend gesteente geopend wordt. Kistos is van plan om deze chemische afvalstoffen op te vangen.

Commentaar GasTvrij Terschelling

Hoe de opvang van deze chemische afvalstoffen gaat gebeuren wordt niet beschreven. Dit is een ernstige tekortkoming aan de aanvraag

Blz. 11

Hier wordt beschreven hoe en met welke stoffen de boorput wordt gespoeld. Dit gebeurt met boorspoelsel op water/zand basis of op water/olie basis. In de laatste zin van deze alinea wordt gesteld dat voor het gebruik van en lozen van boorspoeling en boorgruis op basis van een WBM-ontheffing van het SodM nodig is.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

Dat betekent dat men er rekening mee houdt dat er toch op zee wordt geloosd. Terwijl eerder wordt beschreven hoe boorspoelsel en boorgruis wordt opgevangen en aan land wordt verwerkt.

Het bestuur van GasTvrij Terschelling vindt dit een misser in de aanvraag en om die reden zou de aanvraag geweigerd moeten worden.

Opmerking: Ook staat op deze bladzijde beschreven wat er nog moet gebeuren als er winbare hoeveelheden gas wordt gevonden. Dan volgen er een m.e.r.procedure en Wabo-, Wet natuurbeschermingstraject. Deze aanvraag gaat alleen maar om het proefboren. In deze aanvraag vindt men dus ook geen tekst over de bodemdaling.

Vervolgens wordt beschreven wat men doet om zo min mogelijk effecten te veroorzaken.

Lichthinder.

Zoveel mogelijk afschermen van licht op het platform, affakkelen alleen overdag om te voorkomen dat trekvogels 's nachts aangetrokken worden door het licht. Daartoe is een vogelwachter op het platform aanwezig en wordt er gebruik gemaakt van radarbeelden van vliegbasis Leeuwarden.

Commentaar GasTvrij Terschelling.

Onduidelijk is wat Kistos gaat doen als er trekvogels of vleermuizen op het boorplatform aankomen, worden ze dan verjaagd? Of gaan de lichten dan uit?

Dit is onduidelijk, dus is dit een tekortkoming in de aanvraag.

Schadelijke stoffen en emissies.

Water afkomstig van de stimulatieactiviteiten worden gezuiverd alvorens geloosd te worden en er wordt biologisch afbreekbare olie gebruikt voor de hydrauliek.

Commentaar GasTvrij Terschelling

Het lijkt GasTvrij Terschelling duidelijk dat biologisch afbreekbare olie ook niet in de omgeving terecht mag komen. Voordat die olie is afgebroken is de schade aan de natuur al aangebracht.

Locatie.

Er wordt gezorgd dat de locatie van het platform zo is dat er geen archeologische sites zijn waarop de poten rusten en de pijpleiding de bodem in gaat. Ook worden schelpenbanken vermeden

Bovenwatergeluid.

Helikopterdek aan de Noordzijde om te voorkomen dat het platform via Terschelling wordt benaderd, maar via de Noordzee.

Commentaar GasTvrij Terschelling

Er wordt ook gesteld dat als je helikoptervluchten maar steeds langs één route uitvoert, vogels er wel aan wennen en ze dus niet meer opvliegen.

De dagelijkse praktijk op Terschelling met de medische helikoptervluchten laat zien dat dit niet zo is. Ook daar vliegt de heli zoveel mogelijk via één route naar het helikopterveld en telkens gaan alle vogels in de polder op de vleugels.

Onderwatergeluid.

Er wordt gezorgd dat er een akoestisch geluid wordt gemaakt waardoor zeedieren wegtrekken en er wordt op een voorzichtige manier geheid.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

Bij het op deze manier verjagen van vissen, zeezoogdieren en vogels wordt, verkort weergegeven, dat er voldoende ontsnappingsruimte op zee is, zodat deze dieren eigenlijk nergens last van hebben. Nu is dat deel van de Noordzee het drukst bevaren en krimpt het areaal aan "vrije" zee steeds meer door de boringen naar gas en olie, windparken, aanleg van leidingen. Er komt nergens meer een stuk ongerepte zee terug.

Ook deze proefboring werkt dus mee aan het verkleinen van het biotoop voor vissen zeezoogdieren en vogels.

Om die reden zou de aanvraag van Kistos niet gehonoreerd moeten worden.

Een belangrijk hoofdstuk gaat over de milieueffecten.

Emissies naar de lucht.

Blz. 18

Er komen verbrandingsgassen vrij door het gebruik van dieselgeneratoren op het platform, voor het opwekken van elektriciteit, ze draaien 24 uur per dag. Alleen door het gebruik van laagzwavelige brandstof kan het platform onder de norm van het Besluit brandstoffen luchtverontreiniging blijven

Ook ontstaan er rookgassen door het affakkelen. Dat zal zo schoon mogelijk gebeuren (high efficiency flares) Als je op die term zoekt blijkt dat affakkelen altijd de uitstoot van methaan, zwavel etc. veroorzaakt.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

Het gebruik van laagzwavelige brandstof zegt op zich niets. Uit de literatuur hierover komt naar voren dat dit gewoon dieselolie is. Gesteld kan worden dat in ieder geval tijdens de verwachte drie maanden die het proefboren duurt er 24 uur per dag, 7 dagen per week dieselolie gestookt wordt. Dit veroorzaakt een onaanvaardbare stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000 gebieden. De compensatie hiervoor elders in het land doet er niet aan af dat de kwetsbare Boschplaat extra vervuild wordt.

Ook het affakkelen veroorzaakt altijd een onacceptabele luchtverontreiniging gedurende minimaal 50 uur. Ook hier wordt geschermd met verhullende taal; "high efficiency flares". Er zouden dan geen vloeibare reststoffen zijn. Maar de extra uitstoot van deze flares komt wel boven op de dieseluitstoot

Dit nog afgezien van het feit dat tijdens de presentatie in hotel Schylge gesteld werd dat het affakkelen een eind verderop de Noordzee zou gebeuren, zo'n 30 km ten noorden van Vlieland op een bestaand verwerkingsstation.

Dit alles wordt getoetst aan de Wet Luchtqualiteit en het Besluit Niet in Betekende Mate. In dat besluit is een grens opgenomen waaronder geen verdere actie nodig is.

Door de grote afstand tot het eiland acht men het niet aannemelijk dat die grens wordt overschreden.

Een en ander wordt echter niet onderbouwd met een berekening, dus is dit een slecht argument en op die manier voldoet de aanvraag ook niet aan duidelijkheid en dient ook om deze reden geweigerd te worden.

Stikstofdepositie.

Hier wordt gesteld dat de stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000 gebieden aan land ongeveer 0,02 mol/ha/jaar zal optreden. Dit mag niet, dus moet er een externe saldering plaatsvinden. Daartoe is een overeenkomst met een bedrijf gesloten die de stikstofruimte bij een aantal veehouders zal gaan vinden.

Maar het is nog niet zeker dat die ruimte wordt gevonden. Dus op het moment van de aanvraag is niet zeker dat het saldo 0,000 mol/ha/jaar zal zijn en dus zou de aanvraag op dit punt geweigerd moeten worden. Kistos stelt alleen dat ze ervoor zullen zorgen dat ten tijde van de vergunningverlening die saldering wel in orde zal zijn.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

GasTvrij Terschelling is van mening dat het geen pas heeft om elders in Nederland veeboeren uit te kopen of stikstofrechten op te kopen, zodat er per saldo geen verhoging is van de stikstofdepositie, terwijl de stikstofdepositie op het Natura 2000 gebied, Duinen van Terschelling en Duinen van Ameland toeneemt. Dit zijn zeer belangrijke natuurgebieden die voor de aantrekkelijkheid van Terschelling van zeer grote waarde zijn. Daarbij is dit greenwashing. Handelen in stikstofrechten is verschuiving van de problemen, geen oplossing.

Emissies van water.

Kistos stelt dat er geen boorspoelsel, boorgruis geloosd zal worden. Alleen regenwater, water afkomstig van het schoonmaken van het platform en sanitair afvalwater zal geloosd worden Volgens Kistos voldoen deze lozingen aan de Mijnbouwregeling. Dit wordt echter niet met getallen onderbouwd.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

Het ontbreken van een cijfermatige onderbouwing betekent een ongefundeerde stellingname en ook hierom zou de aanvraag geweigerd moeten worden.

Geluid en Licht.

In feite komt het erop neer dat er natuurlijk boven en onder water geluid wordt geproduceerd, maar dat dat gelet op de korte tijd niet van invloed is. Onderwatergeluid krijgt nog wel aandacht. Het gaat dan natuurlijk om de kans dat vissen en zeezoogdieren, bruinvissen en zeehonden, te veel geluid te verduren krijgen dat tot gehoorschade etc. kan leiden.

Mitigerende maatregelen zijn dat er voordat er geheid wordt er een akoestisch signaal wordt verzonden dat niet gevaarlijk is, maar wel deze dieren verjaagd. Bij het heien wordt er rustig begonnen en daarna steeds harder waardoor zeedieren ook eerst verjaagd worden.

Commentaar GasTvrij Terschelling

Bij het op deze manier verjagen van vissen, zeezoogdieren en vogels wordt, verkort weergegeven, dat er voldoende ontsnappingsruimte op zee is, zodat deze dieren eigenlijk nergens last van hebben. Feit is dat dit deel van de Noordzee het drukst bevaren is. Hierdoor krimpt het areaal aan "vrije" zee steeds meer door de boringen naar gas en olie, windparken, aanleg van leidingen. Er komt nergens meer een stuk ongerepte zee terug.

Ook deze proefboring werkt dus mee aan het verkleinen van het biotoop voor vissen zeezoogdieren en vogels.

Om die reden zou de aanvraag van Kistos niet gehonoreerd moeten worden.

Licht.

Er komt licht van het platform en licht door het flaren. Het flaren gaat horizontaal gebeuren, zodat er geen metershoge vlammen boven het platform uitkomen.

Er wordt gewerkt met vogelwachters op het platform die het flaren kunnen stoppen als er trekvogels of vleermuizen worden gesignaleerd.

Zichthinder.

Op blz. 22 en 23 wordt behoorlijk uitgebreid ingegaan op de zichthinder die het platform veroorzaakt.

Kistos erkent dat het platform invloed kan hebben op de beleving en waardering van het gebied door bewoners en bezoekers. Het object valt volgens Kistos amper waar te nemen vanaf de kust.

Commentaar GasTvrij Terschelling

Heel foutief plaatst Kistos dan een foto met het uitzicht vanaf West aan Zee op het platform (12,5 km). Dan is het platform zogenaamd amper zichtbaar. Het platform ligt echter haaks op Oosterend en die afstand is 9 km. Daar is geen visualisatie van opgenomen en gelet op die afstand is het platform zeker zichtbaar. Zeker omdat anders dan op de presentatie in hotel Schylge het platform 90m hoog wordt. In hotel Schylge had men het over een boortoren van zo'n 40 meter.

Gesteld kan worden dat het platform, 90 m. hoog vanaf Oosterend, zeer duidelijk en prominent zichtbaar is en dus bijdraagt aan een negatieve waardering van het gebied door bewoners en bezoekers.

De aanvraag is op dit punt dus misleidend en zou daarom geweigerd moeten worden. Wat verder nog van belang is in deze paragraaf, dat nogal kort door de bocht gesteld wordt dat negatieve effecten door het boren op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone, Duinen van Terschelling, Vlieland en Ameland op voorhand zijn uit te sluiten. Er is geen reden om een passende beoordeling uit te voeren.

Uit MER aanmeldnotitie zou blijken dat de vogels niet verstoord worden rondom het platform en ook de vissen, zeezoogdieren er geen last van zullen ondervinden. .

De redenering is dat er genoeg ruimte in de zee overblijft voor deze dieren om uit te wijken. Dat kan worden bestreden. Er is een drukbevaren vaarroute in de buurt en vissen vogels en zeezoogdieren krijgen in de Noordzee steeds meer te maken met verjagende activiteiten zoals het aanleggen van de windparken en aanleg van (pijp)leidingen. Elke verstoring is zo langzamerhand er één te veel.

Paragraaf 6 Veiligheid.

In deze paragraaf wordt uitgebreid ingegaan op de veiligheid aan boord van het platform tijdens bevoorrading, helivluchten en tijdens het boren.

Er wordt op blz. 31 kort ingegaan op de veiligheids- en milieurisico's bij aanvaringen.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

Er wordt niets geschreven over wat er kan gebeuren als een schip door brand (ms. Freemantle) of anderszins verdaagd en onbestuurbaar is. Ook het risico van ronddrijvende containers (MSC Zoe) wordt niet genoemd. Een stand-by boot kan volgens GasTvrij Terschelling niet voorkomen dat een stuurloos schip, b.v. een containerschip, in bedwang blijft. Bij een dergelijke zware, onbestuurbare massa moeten er zware sleepboten komen. Die moeten ook nog eens verbinding maken. Bij zware zeeegang is de kans groot dat dit niet (op tijd) lukt en het platform geraakt wordt

Dit zijn, gelet op het recente verleden, zijn toch reële risico's als je zo dichtbij de vaarroute wil gaan boren. Om die reden is de risicoanalyse lang niet compleet en dus ook om die reden zou de aanvraag geweigerd moeten worden.

2. Verder is nog van belang de ecologische effectbeoordeling

Dit is een lijvig stuk met een uitgebreid notenapparaat waarin aan de hand van de soorten die in het gebied voorkomen wordt aangegeven of er en zo ja, welke gevolgen er zijn door het proefboren.

Er wordt veel gewezen naar de Natura 2000 gebieden Duinen van Terschelling en Duinen van Vlieland.

Commentaar GasTvrij Terschelling:

Dat laatste is natuurlijk onzin. Dat zal het Natura 2000 gebied Duinen van Ameland moeten zijn.

Verder wordt er amper ingegaan op het feit dat schelpenetende overwinterende soorten zoals eidereenden, zee-eenden etc. verstoord worden in hun habitat.

Op blz. 80 wordt ook nog gesteld dat er door dit project geen effecten plaatsvinden op visserijactiviteiten of commerciële visbestanden.

Op de presentatie in hotel Schylge werd wel gesteld door Kistos dat er in een cirkel van 5 km rond het platform niet gevist mocht worden.

Dus dat is strijdig met elkaar.

3. Verder is van belang het besluit van 8 februari 2024 namens de staatssecretaris van EZK over de m.e.r. beoordeling.

Op basis van de hierboven vermelde stukken en na enige toelichting daarop door Kistos is de Staatssecretaris van mening dat er geen milieueffectrapportage hoeft te worden ingediend.

Tegen het besluit kan nog geen bezwaar worden gemaakt. Pas bij het voornemen om de omgevingsvergunning te verlenen kunnen partijen een zienswijze indienen.

Tot zover het commentaar van het bestuur van de vereniging GasTvrij Terschelling. Afhankelijk van het besluit van de minister van EZK zal het bestuur verder gaan met

bestrijden van deze noodlottige ontwikkeling in de Noordzee vlakbij ons mooie eiland.
Het bestuur van GasVrij Terschelling,
Namens deze
Jan Houweling, woordvoerder, penningmeester

